

Etelä-Suomi venäläisten turistien länsimatkailussa

Helsingin kauppakorkeakoulun Kansainvälisten markkinoiden tutkimuskeskuksessa CEMAT:ssa on valmistunut Etelä-Suomen roolia venäläisten turistien länsimatkailussa käsittelevä tutkimus. Tutkimus arvioi Etelä-Suomen asemaa ja elinkaarta Venäjältä länteen suuntautuvassa matkailussa sekä hahmottelee keinoja markkinoida Suomea osana länteen suuntautuvaa matkailua. Tutkimus on eräänlainen peilikuva aiemmin ilmestyneelle tutkimukselle 'Gateway-käsitteen elinkaari Venäjän-matkailussa: Etelä-Suomi Pietarin-matkailun väylänä' (HKKK:n julkaisu B-47), jossa tarkasteltiin länsimaisten turistien Pietarin-matkailua Etelä-Suomen kautta. Molemmat tutkimukset on rahoittanut Jenny ja Antti Wihurin rahasto.

Tutkimuksessa analysoidaan **Etelä-Suomen roolia venäläisten turistien länteen suuntautuvassa matkailussa** ja selvitetään Etelä-Suomen roolia ja elinkaarta idän ja lännen väliin jäävänä ns. gateway-alueena. Suomen gateway-aseman toiminnallista sisältöä selvitetään kysyntälähtöisesti **matkailijan näkökulmasta**. Tutkimus myös tarkentaa gateway-käsitettä tutkimusilmiönä. Tutkimusta varten haastateltiin 1020 venäläistä matkailijaa kyselylomakkeen avulla Etelä-Suomen satamissa, Pietariin matkaavissa junissa sekä Helsinki-Vantaan lentokentällä parhaaseen turistisesonkiaikaan kesällä 2004 ja talvella 2004/05. Tutkimuksella selvitettiin mm. **millainen on venäläinen kauttakulkumatkustaja, Suomen rooli matkareitillä, Suomen kilpailuetu kauttakulkumaana** verrattuna Baltian maihin ja Puolaan sekä **Itämeren lomakohteiden kiinnostavuus**.

Tutkimuksesta tunnistettiin **kolme matkailijatyyppeä** (kuten edeltävästäkin tutkimuksesta):

1. **Suomi-matkailijat** (18% vastanneista, kotoisin etenkin muulta Euroopan puoleiselta Venäjältä ja Moskovan alueelta), joille Suomi oli pääkohde ja muut kohteet sivukohteita. Suomessa he viihtyivät muita ryhmiä pidempään lomaillen tai sukulaisten ja tuttavien luona vierailen (majoituspalveluita käytti 40%). Suomi-matkailijoista puolet oli matkalla omatoimisesti ja puolet oli ryhmämatkalla. Suomi-matkailijat saapuivat kaikilla mahdollisilla kulkuneuvoilla Suomeen ja jatkoivat matkaansa laivalla Ruotsiin tai korkeintaan muihin Pohjoismaihin. Suomen valintaan olivat vaikuttaneet Suomen kiinnostavuus matkakohteena sekä ystävien ja tuttavien suositukset. Suomi-matkailijat käyttivät monipuolisesti hyväkseen suomalaisia matkailupalveluita. Heille myös muut Pohjoismaat olivat kiinnostavia, mutta Suomi oli kuitenkin pääkohde. Itämeren eteläpuoliset maat eivät kiinnostaneet niin matkakohteina kuin matkareittinä.
2. Varsinaiset **gateway-matkailijat** (50% vastanneista, kotoisin lähinnä Pietarin ja Moskovan alueilta), joille Suomi on yksi kiinnostava kohde kiertomatalla. Venäläiset gateway-matkailijat olivat muita hieman kokemattomampia matkailijoita, jotka matkustivat turistiryhmän kanssa. Suomen valintaan reitiksi vaikuttivat pakettimatkan hankinta (Suomen kautta tarjottavien matkojen runsaus), halu vieraila Suomessa, Suomen kautta kulkevan reitin nopeus sekä ystävien ja tuttavien suositukset. Suomeen he saapuivat yleensä linja-autolla ja jatkoivat matkaa eteenpäin laivalla. Gateway-matkailijoille Suomi yksistään ei ollut riittävän kiinnostava kohde, vaan gateway-matkailijat olivat kiinnostuneet liittämään Suomen osaksi laajempaa Pohjoismaiden kiertomatkaa. Matkakohteina olikin joko Ruotsi, Pohjoismaiden tai Euroopan kiertomatka. Vaikka gateway-matkailijat olivat muita matkailijoita kiinnostuneempia Itämeren eteläpuolisista maista matkareittinä tai lomakohteena, jäi kiinnostus kuitenkin ohueksi. Gateway-matkailijat viipyivät Suomessa pääsääntöisesti 1-3 vuorokautta, majoituspalveluita käytti joka viides gateway-matkailija.

3. **Transit-matkailijat** (vastanneista 32%, kotoisin lähinnä Pietarin alueelta), joille Suomi on vain kauttakulkumaa varsinaiseen kohteeseen. Suurin osa transit-matkailijoista seisautui Suomessa ainoastaan koneenvaihdon verran. Vain 10% transit-matkailijoista käytti majoituspalveluita Suomessa. Transit-matkailijoiden joukossa oli enemmän ystävien ja sukulaisten luona vierailijoita ja työmatkalaisia. Transit-matkailijoille Suomen valinta reitiksi oli tietoinen valinta, sillä suurin osa oli ostanut matkansa omatoimisesti. Suomen reitin etuina nähtiin nopeus, edullisuus ja turvallisuus. Transit-matkailijat olisivat kiinnostuneita matkustamaan suoraan kotimaasta, mutta Suomen kautta matkustamisessa nähtiin etunsa mm. hyvät kulkuyhteydet ja länsimainen lentoyhtiö. Suomessa he käyttivät vain vähän palveluita. Transit-matkailijat olivat myös muita vähemmän kiinnostuneita Itämeren alueesta lomakohteena tai vaihtoehtoista eteläisimmistä reiteistä.

Tutkimuksen perusteella Suomen **gateway-asema Pietarista länteen on hiipumassa**. Suomen gateway-asemalla on merkitystä siinä, että osa matkailijoista haluaa sisällyttää Suomen matkaohjelmaansa ja matkustaa juuri tätä kautta länteen. Kauttakulkumaan sijasta **Suomen roolia tulisikin muuttaa enemmän kiertomatkoiksi**. Kilpailevat Baltian maiden ja Puolan reitit Venäjältä länteen eivät tällä hetkellä muodosta uhkaa Suomelle. Baltia matkakohteena ei muutenkaan kiinnosta Suomen kautta matkustavia venäläisiä. Suomen asema venäläisten matkailussa länteen perustuu ennen kaikkea saatavilla olevien matkojen runsauteen, Suomen kiinnostavuuteen matkakohteena, hyviin liikenneyhteyksiin, muuhun matkailuinfrastruktuuriin sekä Suomen tunnettavuuteen.

Suomen ja muiden maiden **matkailukohteiden markkinointi kannattaisi eriyttää** seuraavasti:

1. Suomi-matkailijoita kannattaisi houkutella räätälöimään matkansa yksilöllisesti tarjoamalla tietoa siitä, kuinka he saisivat helpoiten järjestettyä itsenäisesti matkan Suomeen ja hankittua palveluita Suomesta. Tälle ryhmälle kannattaisi markkinoida erityisesti Suomea lomakohteena, mutta myös Suomen hyviä yhteyksiä länteen.
2. Gateway-matkailijoille, jotka suosivat ryhmämatkoja, kannattaisi tarjota valmiita 'Suomi ja muut Pohjoismaat' -paketteja, johon sisältyisi ainakin yksi yö Suomessa. Tämän ryhmän matkailijat ovat vielä kokemattomia matkailijoita, jotka haluavat nähdä matkallaan useita kohteita ja maita. He voivat matkustaa pitkienkin matkojen takaa Suomeen.
3. Erityisesti pietarilaisille transit-matkailijoille suunnattu markkinointi kannattaisi rakentaa toimivien ja sujuvien Pietari-Suomi -liikenneyhteyksien varaan. Tälle ryhmälle kannattaa mainostaa Helsinki-Vantaan lentokentän monipuolisia yhteyksiä ja Suomen satamien hyviä laivayhteyksiä länteen sekä tietoa siitä mitä Suomessa voi tehdä lyhyen viipymän aikana.
4. Suomen markkinointia lomakohteena ja kiertomatkoiksi kannattaisi kohdentaa myös Lounais-Venäjälle, jossa on useita miljoonakaupunkeja ja sitä myötä paljon potentiaalisesti Suomesta kiinnostuvia matkailijoita. Näille matkailijoille Suomi on vielä tuntematon ja uusi kohde.

Tutkimus on julkaistu Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisusarjassa: Kosonen, Riitta, Paajanen, Malla ja Reittu, Noora (2005): Etelä-Suomi venäläisten turistien länsimatkailussa. Helsingin kauppakorkeakoulun julkaisuja B-59.

Lisätietoja tutkimuksesta antavat Riitta Kosonen (puh. 09-4313 8713; riitta.kosonen@hkkk.fi) ja Noora Reittu (09-4313 9271, noora.reittu@hkkk.fi).

